

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TARSADALMI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

As aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejáratól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 957.

ELŐFIZETÉS: Helyben a évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltár sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Az osztrák kormány színváltozása.

Arad, szeptember 3.

(+) A tegnap megnyílt salzburgi kat-holkus gyűlésről feltételezhető minden józanul gondolkodó ember, hogy a kérdések, amiket tárgyalni fog a hitéletre vonatkozó kérdések lesznek s nem fog felszínre hozni oly problémákat, melyek vitatása meghazudtolhatná magának a gyűlésnek elnevezését. Az osztrák kat-holkus pártok maguk is mindig azt mondták, hogy gyűlésük nem politikai színezetű, hanem a hitélet érdekeit óhajtja megvitatni és propagálni.

A dolgok természetes rendje szerint egy kat-holkus gyűlésnek nem is lehet más hivatása. És íme a salzburgi gyűlésen szőnyegre került kat-holkus hitelvi kérdések között méltó csodálkozásunkra ott láttuk a sör, pálinka, cukor és petroleum adó, a kikészítési eljárás, a termelőszövetkezetek és a kvóta kérdéseit. És megvitatásra került ezen a gyűlésen az Ausztria és Magyarország között megkötendő kiegyezés is, sőt programmon kívül jónak látta a gyűlés a magyarországi néppárt vezérembereihez is üdvözlő telegram-mokat meneszteni.

Íme, milyen gyönyörűen kiszemelt csoportozata ez a kat-holkus hitelvi kérdéseknek. Tehát a sör, a pálinka, a cukor, a petroleum, a kvóta, a kiegyezés és a magyar klerikális mozgalmak, — ezek tehát az osztrák kat-holkizmus nagy érdekei? Ezek a hitelvi kérdések? Ez a száműzése a politikának?

Dacára a fonákságok egész sorozatának, nem sok szavunk volna a salzburgi kat-holkus gyűlés eszeveszett elkalando-

zásaihoz, mert kevés gondunk vele, hogy a Lajthán tul akad józanoknak látszó embereknek egész gyülekezete, a mely meg csak avval sincs tisztában, hogy mi is hozta őket tulajdonképen össze, mely kérdések taglalása, minő elvek propagálása és minő célok megközelítése. Ők cselekesznek balul, ők bánják.

Ámde azon az ugynevezett kat-holkus gyűlésen egyéb is történt, véletlenül oly valami, ami már igenis közelről érdekel bennünket is. Történt pedig az, hogy Thun gróf helytartó a kormány nevében üdvözölte a gyűlést és annak a reményének adott kifejezést, hogy az el fogja érni céljait.

Mit jelent ez? Jelenti azt, hogy Badeni kormányelnök szolidáris a salzburgi gyűléssel. Azzal a gyűléssel, mely programponjtául tűzte ki a pápa világi uralmának helyreállítását is és a mely gyűlés — hitelvi fellángolásában — bajtársi jobbot nyújtott Magyarországnak klerikális izgatónak.

Eddig azt hittük, hogy a Badeni kormány független a politikai pártoktól. Ezzel a kijelentéssel és ígérettel kezdte meg ugyanis a mostani osztrák kabinet tavaly a kormányzást. Most pedig azt látjuk, hogy Badeni ur frontot cserélt. A keresztény-szocialisták csuhájában állított be az egyedül üdvözítő párt gyűlésére a Thun gróf helytartó képében.

Felette lélekemelő dolog az, midőn az osztrák kormány implicite hozzájárul a salzburgi gyűlés ama programponjtához, amely a pápa világi uralmának restituálását tűzi ki céljául. Vajjon mit szol ehhez Goluchovski közös külügyminiszter, a hár-

mas szövetség status quo-jának barátja, arra kíváncsi lehet a világ.

Es vajjon mit szóljunk mi ahhoz, hogy az osztrák kormány — akarva, vagy akaratlanul — szolidaritást vállal a mi közkedvelt Zichy Nándor grófunkkal és rendbontásban utazó kezes vitézeivel? — Mert az a mentegetőzés, hogy a kat-holkus gyűlések mentek minden politikai színezettől, nem oldja fel a Badeni-kormányt az egyoldalú klerikalizmus vádja alól. Hiszen a salzburgi kat-holkus gyűlésen szőnyegre kerültek ugyan a hitéletre vonatkozó kérdések is, de oly más problémák társaságában, melyeket a legjobb akarattal sem lehetne a vallás köpenyével takarni. Ilyen főképen az Ausztria és Magyarország közt megkötendő kiegyezés is.

Íme, ilyenek azok a hitéleti problémák, melyeknek a salzburgi gyűlésen való klerikalizmus szellemű tárgyalását vaktában szankcionálja a bécsi kormány. — Méltán megütközhetünk ezen a váratlan színváltozáson, melyet semmi a világon nem indokol. Badeni ezzel a salzburgi enuncziációval olyan zsákutczába jutott, melyből nehéz lesz kijutnia arra az egyenes útra, amelyen minden okos, céltudatos politikának haladnia kell.

Az országgyűlési szabadelvűpárt tegnapelőtti értekezletét Podmaniczky Frigyes br. elnök megnyitván, üdvözölte a pártnak szép számmal egybegyűlt tagjait, részvétellel emlékezett meg Ivánka Imrénének és Sztáray István grófnak a szünidő alatt történt elhunytáról s bejelentette a három új szabadelvűpárti képviselőnek, Hegedűs Bélának, Goldis Józsefnek és Földváry Mihálynak megvá-

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

A hazugság.

I.

— Asszonyom, apja bűnéért a gyermek bűnhődik.

— Doktor!

— Ez nem is lehet máskép. Kénköves forrásból nem fakadhat édes vízi patak.

— Hát nincs remény?

— Nincs.

A szánalom még csak meg se lágyította a sord ember szavát. Keményen, kegyetlenül beszélt, mint a végzet, aztán részvét nélkül, hidegen köszönt és távozott.

Az asszony magára maradt. Biadozó szemmel nézte a nagy terem kopasz falait, mintha azokon volna fölírva az a szörnyű Mene-tekél, amely sötét árnyékával ráfekszik a boldogságára.

— Hát igazán nincs remény? nincs?

— Nincs.

Ez már csak a viszhang felelte. Körül pattant le a szó, de nem hangzott oly keményen, mint ahogyan ezt a tudomány embere mondta. Már annyiszor hallották ezek a nagy kopasz falak ezt a megsemmisítő szót, hogy ők is már csak a szivtelen jóslat hangján tud-

tak beszélni, de azért még sem oly lelketelő keménységgel, mint az ember.

— Ninos.

Es a szegény anya mégsem tudta elhinni. Olyan jó, olyan nemes az ő fia és mégis... De miért?

Hát csak azért, mert okos emberek valami bolond teoriát eszeltek ki az átöröklődésről. Csak azért, mert a biblia átka még nem vesztette el erejét és az apák vétkeiért ezrediglen bűnhődik az ivadék. Rettenetes. De ha már az anya egyenlített ki a tartozást? Ha már kiegyenlítette kinjával, könyvével, álmatlan éjszakáival és imájával? Még ugy is megfogamzik a biblia átka? Hiszen ez nem lehet, mert az isten jó, az isten igazságos.

Istenbe vetett bizalma új reményt öntött a szegény asszony szívébe és szinte gyönyörűséggel gondolt vissza boldogtalan múltjára, arra a multra, amelynek ezer gyötrelmével magához váltotta azt a kínos bűnhődést, amelyet az ősidőkben elhangzott átok fiára szabott ki.

Micsoda mult volt az. Kezdődött, mint az aranyágaras hajnal, még a felhők rajta azok is aranyzöttesek voltak és belevakult olyan sötét éjszakába, melynek még a osillaga is úgy riasztott, mint a kísértet szeme.

Bőség és szeretet vette körül. — Szülők, testvérek, ismerősök és cselédek mind csak az ő óhaját lesték és teljesítették, még mielőbb

kivánsággá érlelődött volna. De miért is tettek! Erős ellenszeggelésével talán elvárhatták volna tőle a sok csapást. De vele szemben győnge volt mindenki, még szigorú apja is, kinek vasakarátát meglágyította a könyhullajtása. Még annak az erős embernek sem volt bátorsága mendani: lányom, ehhez az emberhez ne menj, mert... mert...

Nem volt senkisé, aki az örvényre figyelmeztette és ő beleszállt. Es ha tették volna is, ő csak nevette volna a holló profécziát, hiszen a szívében az egész menyország mosolygott. Boldog ember nem nézi, hogy hol buvik a leveli béka: fönt-e, lent-e?

Mit törődött volna a jóslásokkal? hiszen boldog volt, nagyon boldog. Ardó Géza szerette és többre nem vágyott, de kevesebbel sem elégedett volna meg.

Igen Ardó szerette, de ez a szerelem olyan mérgező volt, mint a pestis. Az ő tisztasága, az ő szeplőtlenisége nem tudta a férje lelkéről lefűrésztetni a sok szennyet, piszkot, mit bukott teremtetések förtelmes szerelme beleperzselt. Ot, hitestársát, sem tudta másképen szeretni, csak amint határait szerette, ugy, hogy alig egy pár havi együttlét után irtózni kezdett az utálatos embertől. Es mikor anyának érezte magát, rémitő félelemmé nőtt ez az irtózata. Szent isten! ha ez a gyermek, akinek életet fog adni, örökli majd nem csak

lasztatását. Ezután tárgyalás alá vette az értekezlet a bünvádi perrendtartásról szóló törvényjavaslatot, melyet a ház igazságügyi bizottságának előadója, Chorin Ferenc tüzetesen ismertetett. Veszler Imréné a törvényjavaslat egyes részleteire, különösen felebbezési rendszerére vonatkozó megjegyzései s Erdély miniszter e megjegyzésekre vonatkozó válasza után a törvényjavaslat általánosságban és részleteiben is változatlanul elfogadtatott s ezzel az értekezlet véget ért.

Uj főrendek. A főrendiházhoz legutóbb két gróf Normann adta be vagyoni képesítést igazoló kérvényét, Normann grófok néhány héttel eselőtt kapták meg a magyar indigenátust, amelynek alapján kérelmezik a főrendiház örökös tagjai sorába való főlvetelüket.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, szeptember 8.

Lukács expoziója.

Az 1897. évi állami költségvetést, melynek alaki berendezése az 1896. évről teljesen egyező, a következőkben ismertettem:

A rendes kiadások 441,275,181 frttal vannak előirányozva, vagyis 1896. évre törvényhozásilag megállapított 437,386,726 frt-hoz viszonyítva 3,888,455 forintnyi emelkedést mutatnak.

E kiadási többlet egyrészt az időközben alkotott törvények folytán fölmerülő szükségleteknek, továbbá a közügyi és honvédelmi kiadások növekedésének, másrészt majdnem valamennyi tárca fokozódó szükségleteinek a következménye, a mely szükségletek 7,386,071 frt kiadási többletet idéznek elő; megjegyezvén, hogy az állami fizetek, nevezetesen az államvasutak, ezek gépgyára és a diósgyőri vas- és acélgvár, valamint a posta és távirat kiadásai természetszerű fejlődésük következtében jelentékenyen emelkednek ugyan, de a többletek a pénzügyi tárca kezelésében levő fizetek, jelesül a pénzverés és fémbeváltás, továbbá a vasművek leszállított szükségleteivel teljesen ellensúlyoztatnak.

A főbb eltérésekre szorítkozva a jelen előirányzatban:

1. 21,024 frttal nagyobb az országgyűlési szükséglete a delegációnak Bécsben leendő üléséhez való tekintettel.

2. 575,769 frttal emelkedik a magyar korona országainak hozzájárulása a rendes közügyi szükségletekhez a delegációk szentesített határozatának megfelelőleg. A közügyi kiadások többletéből — hozzászámítva a rendkívüli közügyi kiadások 269,579 frtnyi többletét is — a magyar korona országaira tulajdonképpen 1,324,509 frt esnek, a mi oszakis

azért irányozható elő a fentebb kimutatott kisebb összeggel, mert a különbözet a határvám bevételekből nyer fedezetet.

3. 237,315 frttal magasabb összegben irányoztatnak elő a nyugdíjak, mert a belügyi és pénzügyi tárcákat kivéve a többi tárca által jelentékenyen magasabb szükséglet mutatkozik, a mi az igazgatás legtöbb ágában az utóbbi években történt személyszaporításoknak és az 1893. évi IV. törv. cz. alapján fölemelt illetményeknek a következménye.

4. Ellenben 58,930 frtnyi apadást mutat a vasuti kamatbiztosítások szükséglete, a kassa-oderbergi vasut jövedelmeinek emelkedése folytán.

5. 217,286 frttal nagyobb összegben irányoztatnak elő Horvát-Szlavonországok belügy- és igazgatási szükséglete, mivel ezen országok bevételeinek 44 százaléka, mely belügy- és igazgatási kiadásokra fordítható, a megelőző 3 évi zár- számadási eredmények átlaga alapján ennyivel nagyobb összeget eredményez.

6. 200,452 frtnyi többlet jelentkezik a közigazgatási bíróság szükségleténél, de tekintettel arra, hogy a pénzügyi közigazgatási bíróságnak eddig a pénzügyi tárca által főlvetett 109,951 frtnyi szükséglete a bíróságnak az 1896. évi XXVI. törv. cz. alapján szervezett közigazgatási bíróságba leendő beolvasztása folytán megszűnik, e czímen a tulajdonképeni többlet csak 90,501 frt-ot tesz; a minek oka abban rejlik, hogy az említett 1896. évi XXVI. törv. cz. 1897. évi január hó 1-én fogván életbe lépni, a közigazgatási bíróság szükséglete, mely az 1896. évről csakis egy részére irányoztatott elő, most már az egész évre volt kiegészítendő.

7. 576,767 frttal magasabban van előirányozva a belügyi tárca szükséglete, amiből:

a) 140,500 frt esik a vármegyék közigazgatási-, árva- és gyámhatósági kiadásaira, mert számos köztörvényhatóságnál részint új állások szervezése, részint az eddig elégtelennek bizonyult dologi kiadások emelése — a közigazgatási szolgálat érdekeinek veszélyeztetése nélkül — mellőzhetlenné vált az ennek következtében azoknál a vármegyékénél, ahol az adózási viszonyok újabb pótdadónak kivetését meg nem engedik, e költségzaporodások fedezéséről gondoskodni kellend;

b) 101,118 frttal emelkednek az anyakönyvi kiadások egyrészt az anyakönyvvezető helyettesek számának szükségessé vált szaporítása folytán, másrészt azért, hogy az anyakönyvvezetéssel is felszaporodott községi, közigazgatási teendők pontos ellátása czéljából ott hol a községek a személyszaporítás költségeinek elviselésére saját erejükből nem képesek, újabb állások szervezése államszegély útján lehetővé tétessék;

c) 10,000 frtnyi többlet mutatkozik a színművészeti kiadásoknál, mert a vidéki magyar színészet feletle kedvezőtlen anyagi viszonyai az eddiginél nagyobb mérvű segélyezést tesznek indokolttá;

d) 49,996 frttal emelkednek a közegészségügyi kiadások, amit részben a közegészség-

ügyi intézmények fokozatos fejlesztése, részben pedig a trachoma járvány elfojtása végett felállítandó három trachoma kórház fentartási költségei idéznek elő;

e) 223,886 frttal növekednek a közbiztonsági kiadások egyrészt azért, mert a fő- és esékvárosi rendőrség szaporításának folyamán a folyó évről csak egy részére előirányozott szükséglet 1897. évben immár egész szükségletként szerepelt, továbbá az államrendőrség szervezetében mutatkozó elodázhatlan hiányok pótlása végett a tiszti létszám további szaporítást igényel, másrészt pedig, mert azon program részbeni fokozatos végrehajtásaként melyet a kormány még 1894. évben a törvényhozás elé terjesztett, a osendőrség állománya 17 tiszttel s 800 legényvel szaporították, mely szaporításnak félévi költségei az 1897. évre előirányozva lettek; végre

f) 18,808 frttal növekednek az általános közigazgatási kiadások főképen az 1897. évben megejtendő általános országgyűlési képviselői választások alkalmából fölmerülő költségek miatt.

8. Egészben véve 3,422,754 frttal apadnak a pénzügyi tárca rendes kiadásai, mert:

a) a pénzügyi közigazgatási bíróságnak az 1896. évi XXVI. törv. cz. értelmében a közigazgatási bíróságba leendő beolvasztása folytán — amint már előbb emittettem — az e czímen a pénzügyi tárca által szerepelt 109,951 frtnyi szükséglet ezentul elmarad;

b) 274,374 frttal csökkentenek a dohányjövédék kiadásai, mert a termelési terület leszállításával a beváltási szükséglet kisebb leendő;

c) 23,094 frttal kisebb a sójövédék szükséglete, minván közvetlenül a bányahivataloknál nagyobb számban történő sóvásárlások miatt a szállítási költségek apaszthatók;

d) 3,465,630 frttal kisebb szükséglet mutatkozik a pénzverés és fémbeváltás szükségleténél a kinostári bányák valamint a magánfelek részéről beváltás illetve átveretés végett előreláthatólag beszolgáltatandó aranymennységek meglelően, valamint

e) 734,000 frttal apadnak a vasművek fizetési kiadásai dacára annak, hogy a folytonosan fokozódó termelés következtében a gyártási költségek jelentékenyen emelkednek azért, mert a helyesebb számvitel szempontjából a nyersanyagoknak eddig készpénzben történt elszámolása helyett az anyagszámadási rendszer hozatik be.

Megjegyzem azonban, hogy e két utóbbi tétel átfutó jellegű lévén, a kiadások apasztása a bevételek meglelő csökkenését is maga után vonja.

Az imént elősorolt kiadási csökkenésekkel szemben a pénzügyi tárca többi czíme alatt egészben véve 1,184,291 frtnyi emelkedés mutatkozik, a miből a kisebb változásoktól eltekintve:

a) 75,000 frt az 1893. évi IV. törv. cz. 19. §-ában — az egy létszámba tartozó tisztviselői állásoknak fizetési osztályuk különböző fokozatai közt egyenlő megosztására vonatkozólag — foglalt rendelkezésnek az al-

beteg testi szervezetét, de még beteg lelkét, rothadt, büzletes karakterét is!

Istentkísértő gondolatok ejtették hatalmukba. S ilyen körülmények közt lett anyja egy egészséges fiu-gyermeknek.

Es hogy a gyermek iránt óriássá nőtt a szeretete, férje ellen érzett irtózata azonképen vesztetni kezdett legyőzhetetlenségéből. Szánalom fogta el a szerencsétlen ember irányában és egy gyöngéd asszony sokat bíró hatalmával küzdött a sötét rém ellen, amely már ráborítani készült fekete szárnyát a szerencsétlen ember lelkére. Gyermeké gyöngeségéből merítette a heroikus erőt. De hasztalan. Az az erőtlén, emlíncstüngő gyermek nem tudta a végzet útját állni.

Az apát csak eljlesztették a gyermek kis karjai, melyek mint a lipé-szárnyak repesve törökedtek feléje és az anya hófehér tisztasága csak bosszantotta; gyöngesége, anyavolta unottá tették előtte.

Amire eddig csak romlott islése bírta, arra most a kényszerűség vitte: betegesen ingerült idegei kergették most a rossz életre. Es így bekövetkezett azután azoknak végleges felbomlása. Megőrült.

Izonyu sötétség borult az ő lelkére is. Gyermekéért reszkettett éjjel-nappal és vad kétségbeeséssel futott el sokekor az ágyacskája mellől, mikor az lázában félibeszélt.

Csak később, mikor látta a gyermeknek

egészséges fejlődését, mikor felcseperedve, iskolába járt és tanítói nem győzték eleget dicőserni, mikor ő maga is meggyőződött róla, hogy a kis fiúnak egészséges esze van, csak akkor oszillapodott kicsit az aggodása, de egészen nem vezett ki a lelkéből soha.

A kis Aurel kimondhatatlan szeretettel szeretete édes anyját. Mikor ifjúvá nőtt, még csak megizmosodott az a szeretete. Az a végtelen tisztelet, melylyel anyja iránt viseltetett, az olaszok madonnaimádásához hasonlított. Már nagy fiu volt, mikor még édes anyja ölébe hajtva fejt, ugy mondta el esti imáját.

Más nők irányában nagyon tartozkodó volt és ha megesezt, hogy egyiknek-másiknak a szeretetreméltósága közlékenyebbé tette, akkor annak csak egy fesztelenebb mosolya is csak egy bizalmasabb szava is olyan lehűtő idegenkedést ébresztett benne, hogy még hetek multán is kerülte.

Szebbet, imádandóbbat nem ismert, mint azt a nemes egyszerűséget, amely édes anyját jellemezte. Sokat csodálkozott azon, hogy az olyan asszonyokat is von a társaságba, akik hajukat, arozukat risporozzák és ezer más eszközt használnak, csak hogy szebbeknek tessenek, mint amilyenek valóban.

— Utálom a hazugságot, bármilyen formában is — szokta volt mondani — és az a rizspor a legszemtelenebb hazugság.

— A társadalom nem így gondolkozik er-

ről — csitította anyja. — Egy kis hivalkodás sokekor jót is tesz. Az asszony hivatása, hogy a férjében ébren tartsa a szép iránti érzékét. Rozsdás fegyverrel nem lehet győztes csatát kivívni.

— De biztosabban őt sebet épen ilyen-nel lehet ütni. Annak a mérge beleesszi magát a vérbe, megmetélyezi a lelkét is. Tudod, hogy neveztek a régiak a hazugot? Gondolattolvajnak. Kilopja az ember lelkéből az eszmét, a meggyőződést. En a hazugot ép ugy gyűlölöm, mint a gyilkost. Mert büne azonos amazéval. A szív, igaz, csak annak kettévágott boldogságáért, ezer elveszett örömeiért, az általa többé nem elvezhető élvezetekért szánja a meggyilkoltat, hogy az az élettelen hústömeg nem ehetik többé kenyeret, nem szívhatja már a levegőt, nem melegedhetik a napsugár fényén, nem láthatja az eget, a tengert és nem tud többé szeretni. De az ész azt az ezer gondolatot, azt a számtalan eszmét sirtja, amelylyel minden ember, legyen nagy, vagy közönséges, szent vagy bűnös, hozzájárul a kultúra nagy alkotmányának építéséhez, s amelyek a meggyilkolt emberrel együtt pusztulnak el. A hazug is azzal a valótlansággal, amelyet a lelkünkre rákényszerít, megakasztja útját az igazságot kutató gondolatnak, lehetlenné, bűnévé teszi azt a lelkünkben, ami magasabbra emel, megfojtja csirájában azt az eszmét, amely az eszmény megközelítésére ké-

sőbb rendű — vagyis a X. és XI. fizetési osztályokba sorozott állásoknál leendő végrehajtására esik;

b) 122 237 frttal növekszik a pénzügyigazgatóságok szükséglete egyrészt azért, mert azon elv folyományaként, hogy a pénzügyi adminisztráció az általános adminisztrációval egységesítessék a lehetőleg minden vármegye székhelyén pénzügyigazgatóság állíttassék föl, gondoskodni kellett a folyó évben felállítandó komáromi és possegai igazgatóságok egész évi szükségletének s ezenkívül egy más, az 1897. év folyamán felállítandó pénzügyigazgatóság költségeinek részbeni fedezéséről, másrészt, mert a szolgálat pontos ellátása érdekében és a folyton szaporodó teendőkre való tekintettel több helyütt úgy a fogalmazási, mint a számvéviségi és főképen az iradakezelési személyzetet mérsékelt számban szaporítani kell;

c) 47.128 frttal emelkednek az adóhivatalok költségei, mert a pénzügyi adminisztráció rendezésére néve felállított tervek megfelelőleg a jövő évre 8 új adóhivatal felállítását terveztetik.

d) 35089 frttal növekszenek a pénzügyi kiadások, mert a Budapesten felállítandó központi áruzsarnokban gyakorlandó jövedéki ellenőrzés ozéljából a pénzügyi igazgatóságoknak egy biztossal és 22 legényvel való szaporítása mellőzhető, továbbá, mert a pénzügyi szervezetenek legutóbb történt módosítása folytán egyes biztosi kerületeket a legénységi állományhoz tartozó szemlések is fognak vezetni s így azok lakpénzairól a jelen előirányzatban gondoskodni kellett;

e) 10.408 frttal emelkedik a jogügyi igazgatóságok szükséglete, mert a lényegesen felszaporodott s az államkincstár érdekeire nézve igen fontos teendők akadálytalan ellátása a budapesti jogügyi igazgatóság személyzetének legalább 1 főtanácsossal és 2 ügyészszel való szaporítását feltétlenül megkívánja, másrészt mert a személyzet kedvezőtlen előléptetési viszonyai némi javítást igényelnek;

f) 763.825 frttal növekedik a fogyasztási és itaiadók szükséglete, mely többlet — eltekintve a budapesti fogyasztási adóhivatalok személyzetének a nagyobb munkakör arányában szükséges szaporításával járó csekély költségektől — főképen az 1896. évi XIX. törv. cz. alapján fölemelt cukorkiviteli prae-miumokból Magyarországot terhelő részöszegek előirányzásának a következménye, megjegyezvén, hogy a fogyasztási adó visszatérítések és kiviteli jutalmak felosztásából származó többlet 979.200 frtot tesz, de mintán a Horvát-Szlavonországoknak az italmérségi jövedéket illetőleg eddig szereplő 1.000.000 forintnyi általánosan hevétt a horvát-szlavon regale kártalanítási adósság most már véglegesen megállapított 791.487 frtyi szükséglete vétetett föl, a fogyasztási adók ozimén csak az elől kimutatott csekélyebb emelkedés mutatkozik;

g) 15.386 frttal nagyobb a határvám kezelési költsége, főképen a budapesti fővámihi-

vatal személyzetének a növekedő forgalomhoz mért szaporítása folytán;

h) 31.120 frttal magasabb összeggel irányoztatik elő az ut-, hid- és révvám (Horvát-Szlavonországban) szükséglete, mert a petrinjai Kuipe-hid újból építése már elodázhatlan-ná vált;

i) 60.000 frttal emelkednek a fémhányászati és 29.000 frttal az állami nyomda üzemi kiadásai, melyek megfelelő nagyobb bevételekkel vannak ellensúlyozva; s végül

k) 40.696 frttal növekszenek az állami hidak kiadásai részint a folyó évben megnyitandó fővámteri hid egy negyed évre fölvetett szükségletének egész évre történt kiegészítése, részint a villamos világítás ozéljaira lefektetendő kábelszatórnák költségeinek előirányzása folytán.

9. A kereskedelemügyi tárca összes több szükséglete 2 512,050 frtot tesz.

Ebből, — a kisebb változásoktól eltekintve:

a) 33.800 frtot igényelnek azok a fizetés-emelések, a melyek az 1893. évi IV. törv. cz. rendelkezéseinek az alsóbb rendű tisztviselői állásoknál eszközözendő végrehajtásaként a tárca körében felvételnek;

b) 99.000 frttal emelkedik a közutak szükséglete, mert az uthálózat végleges megállapítása tárgyában már a korábbi kormány részéről az országgyűléshez előterjesztett program megvalósításánál 222 kilométer utnak államosítása van a jövő évre tervbe véve, a melynek fentartási költségeiről gondoskodni kellend;

c) 185.546 frttal több kiadás jelentkezik az ipari, kereskedelmi és külkereskedelmi ozélok-nál, a melyekből 101.550 frt a vallás- és közoktatásügyi miniszterium kezeléséből e tárca körébe átvett budapesti állami ipariskola és technologiai iparmúzeum szükségletére esik, míg az emelkedés többi része egyes tanintézetek, különösen pedig a kisipar tervbe vett fejlesztésének a következménye;

d) a folytonosan emelkedő forgalom következtében 811.000 frttal emelkednek a posta, távirtda és távbeszélő üzemi kiadásai, valamint 101.900 frttal a postatakarékpénztár átfutó jellegű kiadásai, melyek egyébként a nagyobb bevételekkel teljesen ellensúlyoztatnak;

e) 880.000 frttal növekszenek az államvasutak kiadásai, sőt tekintetbe véve, hogy a tervbe vett vasuti beruházási kölcsön felvétele esetén az államvasutak üzeme a forgalmi eszközök hátralékos vételára után eddig fizetett 500.000 frtyi kamatthez aul a jövőre felszabadul, az üzemi kiadások tulajdonképeni emelkedése 1.380.000 frtot tesz, a mi majdnem kizárólag az 1.002,650 kilométerre terjedő vonalszaporításnak a következménye;

f) 179.460 frttal emelkednek az államvasutak gépgyárának és 157.500 frttal a diógyőri vas- és aczélgyárnak kiadásai, melyek kizárólag üzemi természetűek és nemcsak bevétellel, hanem magasabb tiszta jövedelemmel is ellensúlyozva vannak;

g) 32.769 frttal növekszenek a statisztikai

hivatalnak megfelelő bevételi többlettel ellensúlyozott kiadásai egyrészt az áruforgalmi statisztika feldolgozásából származó több munka, másrészt az anyakönyvi statisztikai adatok összegyűjtésével és feldolgozásával kapcsolatos új költségek miatt; végül

h.) 22.045 frttal nagyobb kiadás szerepel a szabadalmi hivatal és szabadalmi tanács ozime ralt, a szabadalmi lapnak megfelelő bevétellel ellensúlyozott nyomtatási költségei előirányzása folytán.

10. Összesen 774.819 frttal növekszenek a földművelésügyi tárca rendes kiadásai, mely többlet a kisebb tételektől eltekintve;

a) 14.624 frt a központi kiadásokra esik főképen azért, mert a növekedő ügyforgalomnak megfelelőleg a számvéviségi és kezelési személyzetet szaporítani kellend;

b) 14.524 frttal emelkednek az állami erdők kiadásai a nagyobb számban átvett községi erdők üzemi kiadásainak előirányzása folytán;

c) 73.336 frttal nagyobb összeggel jelentkezik a lótenyésztézetek szükséglete, ami főképen a ménesek és méntelepek magasabb állományának következménye, továbbá annak, hogy a tiszt és különösen az állatorvosi személyzetnek szaporítása s az állatorvosi kar számára alkalmas egyének képzése nemcsak a lótenyésztés érdekében, hanem általános közgazdasági szempontokból elodázhatlan szükséglet képez;

d) 71.470 frttal emelkednek az állategészségügyi kiadások, ami a pusztitóltag felépített járványos betegségek elleni hathatósabb védekezésre, jelesen kiirtandó állatokért fizetendő kárpótlásokra, továbbá tudományos művek és szakértők díjazására igényeltek;

e) 147.205 frttal növekszenek a gazdasági tanintézetekre és mezőgazdasági ismeretek terjesztésére fordítandó kiadások, mely többlet a gazdasági tanintézetek fejlesztésére, Budapesten egy mezőgazdasági múzeum tervbe vett létesítésére, a kiselejtett tenyész és igásállatlétszám kiegészítésére, a bakteriologiai intézet kibővítésére, valamint a fokozódó ügyviteli költségekre leend szükséges;

f) 142.988 frtyi többszükséglet mutatkozik az állattenyésztésnél és tejgazdaságnál, kis részében a felügyelő létszámának szaporítása folytán, tulajdonképen pedig a szarvasmarha tenyésztés előmozdítása ozéljából szarvasmarhák tömegesebb vásárlására, mely kiadás azonban megfelelő magasabb bevétellel ellensúlyozva van;

g) 19.280 frttal emelkednek a kulturmérnöki hivatalok költségei, főképen egy új kulturmérnöki hivatal tervbe vett szervezése folytán;

h) 75.549 frttal nagyobb összeg irányoztatik elő a mező- és közgazdaság különböző ágaira oly ozélból, hogy a budapesti kertészeti tanintézet, az állami faiskolák, valamint a különböző kísérleti intézmények tervszerűen fejlesztendők legyenek;

i) 10.890 frttal emelkedik a mezőgazdasági statisztika szükséglete s munkát keresők s vi-

pezzé tenne bennünket. O, a hasugság ikerestvére a gyilkosságnak, mint az armány és erőszak, mint Jákob és Eszau, csakhogy Jákob áldást kap az apjától, valamint a ti társadalmatok is szentesíti a hazugságot...

Erkölcsei nézeteinek ezen ascetikus szigorra csak megnyugvására szolgált édes anyjának, bárha tulzottságnal enyhíteni iparkodott. Már-már kiszáradt lelkéből minden aggodás, már-már a legkevesetgő reményeknek adta magát oda, egy szerencsétlen véletlen veszedelmes változást idézett elő a fia kedélyében.

Egyetemi tanulmányait elvégezvén, a vármegye szolgálatában állott, hajlamból de azért is, mert így édes anyjával lakhatott, kinek a vármegye székhelyén volt a lakása.

Aurél nagy műveltsége a legmesszibbmenhető méltatásban részesült. Szerény állást töltött be, de az illetékes köröknek beléje helyezett bizalma tág hatáskört nyitott tudása számára. Körök, egyesületek és társulatok mind abban vetélkedtek, hogy érdekeiknek megnyerjék az ő kiváló tehetségét és ő, önhittség nélkül, elbizakodottság nélkül szolgálta a közérdeket.

Valami fontos kulturális intézmény létesítésén fáradoztak az értelmiség kitünőbbjei. Magánházakban és nyilvános helyeken csak ez képezte most a beszéd tárgyát. Sokat reméltek a jobbak és gáncsolódtak, guryolód-

tak, akik mást nem szoktak tenni soha, ha a legnemesebb feladattal is állnak szembe.

A kaszinóban nagyon élénken vitatták meg a tárgyat. Abban a legtöbbje megegyezett, hogy ezt az intézményt még áldozatok árán is kell létesíteni; csak abban tértek el a nézetek, hogy kit állítsanak annak élére. Sokan, kik még mindig mindenhatónak tartják a nagy és ozíra ozimet, azok a főispánt szereték volna az elnökséggel megbizni; mások, akik az erőt, tehetséget, buzgóságot többre becsülik a hiu névnel, az első tiszteletbeli jeljegyzőt emlegették jelöltjük gyanánt.

A két jelölt közti rangkülömség olyan szembeötlő volt, hogy sokan attól féltek, hogy a méltóságos-ellenjelöltet maga az a körülmény, hogy eilenébe olyan semmi embert kandidálnak, nemcsak arra biztatná, hogy lemondjon a jelöltségéről, de sértett hiúsága még alatos aknamunkára is késztethetné. És ebbeli félelmükben arra kezdtek kapacoztatni Aurél barátjait, hogy ejtsék el. De azok az ügy iránti szeretetből erősen tartották magukat.

Mig ez a kortes-munka a kaszinó nagy termében hangos hullámokat vert, addig Aurél egy mellékteremben ült egy jó barátjával, beszélgetve a sokat hánytorgatott tárgyról. Figyelmessé tétetvén a szomszéd teremben szokatlanul zivajgó lármára, kíváncsi lett és az ajtóhoz ment, odaintve barátját is.

A végzeze vontá oda.

Már annyira elvesztette a két tábor higad-ságát, hogy már nem hallgattak az ok és érv meggyőző erejére, csak sértő személyeskedéssel akartak egymáson fölényt kivívni.

— Mit — kiáltott harsány hangon egy véres-száj világ-boldogító — mit Aurél! Eszeveszett bolondok volnánk mi magunk is, ha intézményünk élére olyan embert állítánk, akinek apja a bolondok házában halt meg. A fiu sem kerüli ki sorsát, mely családjában fiuról-fiura átöröklődik és ha őt akarjuk elnökünké megtenni, akkor melegen ajánlom, hogy irodánkat az örültek házába helyezzük el.

Aurél Aurel megingott, mint a szivenlött nemes vad. Örületes erővel szoritotta meg barátja kerét, úgy, hogy az szinte belejajdult és szemének izzadó tekintetét ráirányítva, rekedten kérdezé:

— Hallottad?

— Hallottam — volt a szánó felelet.

— Atyám? ... Igaz?

— Igaz.

Némán, szomorúan nézett rá a jó barát.

Aurél Aurel egy rettenetes gondolat sulyával a lelkén, inogva, mint ki halálos méregtől részegült meg, bódultan hagyta el a termet.

(Vége következik.)

szont munkásokat keresők összeírásával és ezen adatok feldolgozásával járó költségek előirányzása folytán; végre

k) 162.000 frttal emelkednek a selyemtenyészés átfutó jelleggel bíró kiadásai.

11. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium rendes kiadásai 1,182,428 frttal magasabb összeggel irányoztatnak elő.

A legjelentékenyebb többletet 645,273 forint a népnevelésnél mutatkozik.

12. Az igazságügyi tárca rendes kiadásai 408,827 frttal emelkednek, a miből 94,800 frt az alsóbb rendű tisztviselők fizetésemelésére, 110,136 frt az 1893. évi XIII. törv. az. alapján emelt igazságügyi palota építési költségeinek fedezésére felvett kölcsön első ízben szereplő annuitására, és 10,000 frt a büntetés-pénzek országos alapjának átfutó tételére esik.

13. A honvédelmi tárca rendes kiadásai 667,091 frttal növekednek.

B. Az átmeneti kiadások és beruházások 27,065,603 frttal, vagyis az 1896 évre törvényhozásilag engedélyezett 29,028,140 frtnál 1 millió 962,537 frttal kisebb összegben irányoztatnak elő.

C. A rendes bevételek 465,191,881 frttal, vagyis az 1896. évre törvényhozásilag megállapított 462,644,100 frt-hoz viszonyítva 2,547,781 frttal magasabb összegben vétenek föl.

D. Az átmeneti bevételek 10,134,424 forinttal előirányozva 285,874 forintnyi apadást mutatnak.

Összevonva a fentebb ismertetett főbb eltérések eredményeit, a költségvetés mérlege akként alakul, hogy:

441,275,181 frt rendes kiadással szemben, 465,191,881 frt rendes bevétel áll, vagyis a rendes kezelésnél 23,916,700 frt fölösleg mutatkozik.

Ellenben az átmeneti kiadások és beruházásoknál, a rendkívüli közügyi kiadást is számításba véve 38,963,489 frtnyi kiadással 10,134,424 frtnyi átmeneti bevétel áll szemben, vagyis 23,829,065 frtnyi hiány mutatkozik.

Együttvéve a rendes és rendkívüli kezelést: 475,238,670 frtnyi összes kiadással, 475,326,305 frtnyi összes bevétel áll szemben, vagyis végeredményében 87,635 frtnyi fölösleg mutatkozik, mely fölösleg 66,410 forinttal nagyobb az 1896. évi állami költségvetésnek a törvényhozás által 21,225 frttal megállapított fölöslegénél.

A tetszéssel fogadott expozé után a miniszter a kiegyezési tárgyalásokról szól.

A kvóta-kérdést illetőleg hangulyozza, hogy a kormány ebben a kérdésben a törvény alapján állva az osztrák kormányval nem tárgyalt, senkinek kötelező ígéretet nem tett s minden ilyen híresztelés teljesen alaptalan.

Gazdasági tekintetben a kormány magát befolyásoltatni nem engedte, de szilárd meggyőződése, hogy ha sikerül az egyetleges alapon olyan megállapodásokat elérnie, melyek az ország szabad gazdasági fejlődését előmozdítják a vám- és kereskedelmi szerződés megújítása feltétlenül szükséges. (Elnök helyeslési jobbról.)

Ugron Gábor előre is felelőssé teszi a kormányt, hogy ha az a kvóta-kérdésben megfelelő sikert elérni nem leszünk képesek; ennek az oka a kormány eljárása lesz.

Elnök hangsulyozza, hogy a miniszteri előterjesztés érdemébe boosájtkozni a szónoknak nincs joga.

Polonyi Géza: Hiss még nem tudja mit fog indítványozni.

Elnök Polonyit rendrentasítja (Helyeslés jobbról.)

Ugron Gábor tiltakozik az ellen, hogy a magyar államvasutakat meg fosszák a jogától hogy díjszabásait önállóan állapítsa meg. (Ugyvan! balról)

Elnök hangsulyozza, hogy a szónok az előterjesztés érdemébe megy bele, kéri térjen rá az indítványa indoklására.

Polonyi Géza: Nem köteles! A hásszabályokhoz kérek szót!

Elnök: Most mást illeti a szó. (Derülttség.)

Ugron Gábor a költségvetést még a bizottsághoz sem kívánja utasítani.

Elnök a hásszabályokra hivatkozik, melyek szerint a pénzügyi bizottsághoz való utasítás feltétlenül szükséges. (Helyeslés.)

Polonyi Géza a hásszabályokhoz szól.

Ot peroz szünet után

Szederkényi Nándor indítványozza, hogy a napirendet holnapra halasszák.

A ház a bünvádi perrendtartást me kívánja tárgyalni.

Cherlin Ferencz előadó ismerteti a javaslatot.

Ülés végén Szederkényi Nándor interpellálta a miniszterelnököt, hogy mi igaz a ház feloszlásából. A vitát holnap folytatják.

A „Dasnak Zutiun“ 12 pontja.

— Az örmények proklamációjája. —

Az örmény felforgató egyesületek konstantinápolyi központi bizottsága, melynek „Dasnak Zutiun“ a czime, a nagyhatalmak konstantinápolyi nagyköveteihez az alábbi proklamációt intézte:

Mi szakadatlanul tiltakoztunk Európa előtt a török zsarnokság ellen, de jogos tiltakozásunkat rendszeresen visszautasították. Abdul Hamid szultán véres boszúval felelt nekünk. Európa látta ezt a borzasztó bünt és hallgatott. Európa nemcsak fel nem tartóztatta a hóhér kezét, hanem okatlanul lemondást tanácsolt nekünk.

Emberi jogaink megtagadásával megaláztak, nemzeti önzertünkben halálosan megsértettek bennünket, midőn azon voltak, hogy tiltakozó kiáltásainkat saját vérünkbe fulasszák. Vérünk által megpecsételt követeléseinkhez szegődik most a megszentelt boszú gondolata, mely sötét kísértésként emelkedik elénk.

Európa, az embergyilkoló közönyével arra utalt bennünket, hogy az „erőszak a jog fölött áll“ és mi gyengék, emberi jogainktól megfosztottak, kénytelenek vagyunk a tudományhoz fordulni, hogy minden eszközt megpróbáljunk a szultán gyalázatos igájának rázására; nem bírjuk azt tovább elviselni! A diplomáciai ajándékok ideje letelt. Százezer mártírnak kiontott vére jogot ad nekünk a szabadságot követelni. Mindannak dacára, a mit ellenségeink ránk fognak, csak a legszükségesebbeket kértük és kérjük, és pedig:

1. Európai származású és nemzetiségű főbirtos kinevezését Örményországba. A főbiztos a 6 nagyhatalom választja.

2. A válik, mutesszarifok és kajmakamok e főbirtos által neveztetnek ki és a szultán által erősítetnek meg.

3. A benszült lakosságból milicia, osendőség és rendőség szervezetik, európai tisztek parancsa alatt.

4. Európai rendszerű reformok az igazságszolgáltatásban.

5. Föltétlen vallás-, tan- és sajtószabadság.

6. A tartomány bevételeinek háromnegyed része helyi szükségletek fedezésére fordítandó.

7. Régi adóhátralékok törleendő.

8. Adómentesség öt évre a savarok által okozott károk megtérítésére fordítandó a szultánnak azután fizetendő öt évi adó.

9. Az erőszakkal elfoglalt ingatlanok rögtöni visszaadása.

10. Szabad visszatérés az örmény száműzötteknek.

11. Általános amnesztia a politikai vétségek miatt elítélt örményeknek.

12. A nagyhatalmak képviselőiből alakított bizottság kinevezése, mely Örményország legkiválóbb városaiban székél és felügyel az említett pontok végrehajtására.

Ezek a követeléseink. Nem fogunk visszaradni semmi áldozattól, hogy ozélunkat elérjük. Mostantól kezdve szabadon érezzük magunkat minden felelősségtől. Előre is sajnáljuk mindazok elvesztését, a kik az általános felkelésnek vérszerű áldozatai lesznek. Saj-

náljuk őket, de az általános szerencsétlenség-gel szemben az egyesnek gyásza értelmetlen. Tudjuk, hogy meghalunk, de a forradalom, mely az örmény nemzet velejéig hatolt, örökös fenyegetés lesz a szultán trónjára, a mig ki nem küzdöttük emberi jogainkat, a mig egyetlen egy örmény életben merad.

A filloxerás szőlők felujtása.

— Értekezlet a földmivelési miniszteriumban. —

(Második nap.)

A filloxera által elpusztított szőlők felujtásának előmozdításáról szóló 1896. V. t. c. végrehajtása tárgyában kibocsátandó rendeletek és utasítások stb. tervezeteinek megvitatása ozéljából összehívott értekezlet a földmivelésügyi miniszter elnökle alatt tegnapi folytatta és befejezte a tanácskozásokat.

Először is tárgyalás alá vétetett a közönséges részesező szőlőbirtokosok számára előirandó „művelési terv“ tervezete, melyet Dobokay Lajos miniszteri osztálytanácsos, mint előadó ismertetett.

E művelési terv magában foglalja mindazokat a munkálatokat és a művelésre vonatkozó kikötéseket, a melyek a szőlő felujtására szükségesek, tört engedvén egyezsmind oly különleges feltételeknek is, a melyeknek egyes esetekben való alkalmazása kivételesen indokolt.

Enyed Lukács azt javasolja, hogy a művelési terv ne oly alakban szerkesztessék, a mely minden egyes esetben a szakszerű művelési kikötések külön felsorolását igényli, hanem, hogy a művelési terv álljon egy általános és egy különleges részből. Az előbbi vonatkozzék egy község határában vagy egy vidéken levő azon összes szőlőkre, a melyek az adott viszonyok között egyenlő felujtási miveleteket igényelnek. A különleges rész ellenben tartalmazná azokat a speciális kikötéseket, a melyek az általános elvektől eltérőleg, egyes esetekben szükségesek. Erre nézve egy általa készített új tervezetet mutat be.

A földmivelésügyi miniszter kiryalatkozta, hogy a javaslatot kellő megfontolás tárgyává fogja tenni.

Gerendy István az erdélyi részek némi borvidékére mindenek előtt annak a szükségét hangsulyozza, hogy a túlságosan elaprózott szőlőbirtokok kommasszalása vétessek foganatba, abból a ozélből, hogy ekként a sikeres művelés biztosítása érdekében szükséges utak és vízvezetők helyesen és ozélszerűen elkészíthetők legyenek, ami a szőlőbirtok mai elaprózottsága mellett nagyon meg van nehezítve.

Hieronymy Károly a Gerendy által felvetett kérdést nagyon fontosnak és a rekonstrukció egyik előfeltételének tartja ugyan, de behatóan indokolja, hogy ennek a javaslatnak megoldása nem foglalható bele a szőlőfelujtási törvény végrehajtásába. Ennek a kérdésnek itteni tárgyalása különben ozéltalan is, mert a mezőgazdaságról szóló törvénynek a hegyközségekre vonatkozó fejezetében foglalt rendelkezések módot nyujtanak a kérdés megoldására, mi ozélből a hegyközségek alakulását kell előmozdítani.

Br. Bobus László méltányolja Gerendy felszólalásait, de arra utal, hogy a jelzett ozélt részben maguk a szőlőbirtokosok is megvalósíthatják oly eljárással, a melyet szőlő a saját szőlőjében teljes sikerrel alkalmazott.

Hammersberg Jenő, arra utalván, hogy szőlőknél, kerteknél a kényszer tagosítás elvi okoknál fogva szóba sem jöhet, felkéri a földmivelésügyi minisztert, sziveskednék odahatni, hogy oly esetekben, midőn a szőlőbirtokosok ilyen eldarabolt szőlők kommasszalását veszik foganatba, az erre szükséges birtokoserek illeték mentesen történhessenek, s hogy az elpusztult szőlőket terhelő szőlődézema váltási tartozások hivatalból törültessenek.

A földmivelésügyi miniszter köszöni, hogy Hammersberg e kérdéseket felvette, s hajlandó a kezdeményező lépéseket megtenni.

Bernát Béla a telekkönyvi betétek szerkesztésének az érdekelt hegyvidékeken való gyorsabb keresztülvitelét szorgalmazza.

A talajforgatás kérdésére vonatkozólag Kapi József azt indítványozza, hogy a gőzekével való forgatás mindenütt engedtesse meg, a hol szelött szőlő nem

volt. Br. Bohus László és Hamberg Jenő a gözekeivel való forgatást mindentűt megengedhetőnek tartják, a hol az kivihető.

A szőlőoltási módokra nézve Molnár István azt javasolja, hogy a kölcsönnel terhelt szőlők felújításánál a helyben való hasítékba oltás is engedtesse meg. Ehhez a felfogáshoz csatlakozik Baross Károly is. Az értekezlet összes többi tagjai azonban ezt az indítványt föltétlenül ellenézték, s mindannyian a tervezetben javasolt oltási módok megtartása és kikötése mellett nyilatkoztak.

Buzáth Lajos óvatosságra int az ültetésnél s egyszerűségeket intézkedéseket kér a karók beszerzésének könnyítésére.

A földmivvelési ügyi miniszter kijelenti, hogy a karóknak nagyban való termelése és lehetőleg mérsékelt áron való kiszolgáltatása iránt szükséges intézkedéseket az állami erdők kezelésében már megtette s hogy e tekintetben teljesen információ levén feladatának kívánja mindent megtenni, hogy a szőlő birtokosok könnyen s olcsón juthassanak szőlőkarókhhoz.

Ezen kívül vita tárgyát képezte több kisebb jelentőségű szakkérdés is.

A földmivvelési miniszter a felszólalások alapos megfontolását ígérte.

Elénk vitára szolgáltatott alkalmat a szőlővesszőknek és szőlőoltványoknak állami támogatással való tömeges termelését biztosító intézkedések iránti tervezet, a melynek kimagasló mozzanatát e tárgyban kiadandó pályázati felhívás képezte.

A tervezetnek az előadó által történt ismertetés után a földmivvelési miniszter kiemeli, hogy a törvény azt rendelvén, hogy a szőlővesszők és oltványok nagyban való termelése és jutányos áron való kiszolgáltatása biztosítsák, el kell találnunk az utat abban, hogy miként lehet ezt legelőszertűbben elérni. Az erre nézve bemutatott tervezetet nem tekintjük az egyedüli módnak s e tekintetben általánosságban az értekezlet véleményét kéri ki.

Az értekezlet tagjainak egy része a szőlővesszők és szőlőoltványok tömeges termelését az állam által óhajtaná eszközölni, mert ez a mód nyújtana legnagyobb garanciát arra, hogy a kölcsönt nyert felek jó anyagot fognak kapni; a tagok másik része a magánvállalkozást véli erre hivatottnak, az állami termelés versenyző közbelépése mellett.

A magánvállalkozás iránti vélemények között viszont két árnyalat domborodik ki. Az egyik szerint azok a vállalkozók, a kik kész oltványokat szállítanak, az állam részéről bizonyos praemiumban volnának részesítendők, a nélkül azonban, hogy az általuk eladandó oltványok ára limitáltassék, hogy ekként a verseny teljesen szabad fejlődése idézze elő az árak csökkenését; a másik árnyalat ellenben azt az álláspontot foglalja el, hogy a praemiozási rendszer mellett a vállalkozók által követelhető árakat limitálni kell. Ezek mellett felhangzott az a nézet is, hogy a praemiozást akként kell alkalmazni, hogy az abban nyújtott támogatás ne az oltványokat előállító vállalkozó, hanem az azokat igénybe vevő szőlőbirtokos javára essék. Az eszmecsere e tárgy körül tág mederben folyván, a földmivvelési miniszter nyilatkozta, hogy az összes véleményeket behatóan mérlegelni fogja és arra fog törekedni, hogy végleges határozatát oly irányban hozza meg, hogy a cél legbiztosabban elérhető legyen.

Ezek után Hieronymi Károly az értekezlet tagok lelkes éljenzése közben az értekezlet megtartásáért köszönetet mondott, mire a földmivvelési miniszter az értekezlet tagoknak érdeklődésükért és véleményeik nyilvánításáért köszönetét fejezvé ki, az értekezletet berekesztette.

IDÓJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 762.8 milliméter. délután 2 órakor 762.1 milliméter. Hőmérséklet: reggel 7 órakor + 17.2, délután 2 órakor + 25.7. Szél: iránt, és erője: reggel 7 órakor DK. 8, délután 2 órakor DK. 2. Felhőzet: reggel derült, délután gyéren felhős. Csapadék az előbbi 24 órában: 0 milliméter.

IDÓJOSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Szeptember 4. —

Változás nem várható.

HIREK.

Arad, szeptember 4.

Naplirend:

Szeptember 4. Péntek. Róm. kath. naptár: Rozália szűz. — Protestáns naptár: Rozália szűz. — Görög-keleti naptár (augusztus 23.): Lupus. — A nap kél 5 óra 25 perccor, nyugszik 6 óra 33 perccor. — A hold kél 1 óra 19 perccor, nyugszik 5 óra 29 perccor.

Szeptember 4. Értekezés a csatornázási hosszjárulás ügyében délután 5 órakor (Kereskedelmi és iparkamara.)

Szeptember 6. Az aradi lörészegylet díjlörészegyletének első napja.

Szeptember 8. Lörész-banket a városligetben este 6 órakor.

Szeptember 8. A rendőrhadnagyi állásra való pályázatok benyújtásának határnapja.

Szeptember 9. Aradváros törvényhatóságának közgyűlése délután 4 órakor.

Szeptember 16. Aradmegye igazoló választmányának ülése.

Szeptember 21. Katonai lörészár Aradon.

Október 17. Az aradvidéki tanítóegyesület évi közgyűlése Borosjenőn.

Szabadságharozó emléktárgyak országos mazzonza (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délután 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Kölessy-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földrajz.

Vonatok indulása Aradról. Budapest felé: Személyvonatok reggel 3.—, d. a. 11.20, este 9.35, tehervonat: személyszállítással d. a. 8.58, gyorsvonat 8.18 d. e. Csabáig: 5.10 reggel naponta, 12.— délután (csak pénteken.) Tóvis felé: Személyvonatok 6.30 reggel, 4.30 d. u., tehervonat 7.25 este, gyorsvonat 7.02 este, 5-borsinig: Személyvonat 2.30 d. u., Radnái: 6.58 reggel (csak vasárnap, ünnepnapon és búcsúnapokon.) Temesvárig: Személyvonat 6.20 reggel, 11.25 d. e., vegyesvonat 5.— d. u. Szeged felé: Személyvonat 4.45 reggel, 8.45 d. e., vegyesvonat 4.10 d. u. Nagy-Halmágy felé: Személyvonat 6.35 reggel, 1.50 d. u., vegyesvonat 11.55 d. e. Mezöhegyesig: Vegyesvonat 2.20 délután.

Vonatok érkezése Aradra. Budapestről: Személyvonat 6.05 reggel, 8.17 d. e., 8.55 d. u., gyorsvonat 6.52 este. Csabáról (minden pénteken) 7.— reggel. Szolnokról: 8.47 este. Tóvisről: Személyvonat 8.55 este, 6.54 reggel, 10.50 d. e., gyorsvonat 8.08 reggel. Radnáról: (csak ünnep, vasárnap és búcsúnapokon) 9.19 este vegyesvonat, mindennap d. a. 8.12 tehervonat személyszállítással. Temesvárról: Személyvonat 3.44 d. u., 10.55 este, vegyesvonat 10.43 d. e. Szegedről: Személyvonat 6.42 este, 10.25 éjjel, 8.45 d. e. Nagy-Halmágy felől: Személyvonat 8.08 d. e., 6.34 este. Vegyesvonat 11.05 d. e. Mezöhegyesről: Vegyesvonat 12.50 délután.

Szeptember elsőjével az „Aradi Közlöny“-re új előfizetést nyitott a kiadó hivatal.

Tisztelettel kérjük az előfizetőinket, a kiknek előfizetése augusztus 31-ével lejárt, hogy a megújításról mielőbb gondoskodni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be.

Az „Aradi Közlöny“-re bármely naptól kezdve elő lehet fizetni. M ut a t v á n y s z á m o t egy héttig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal.

— A király 6 Felségéről Lembergben híre járt, hogy beteg. A hír azonban egészen alaptalannak bizonyult. A király tegnap részt vett a hadgyakorlatokban.

— Aradváros központi választmánya szerda délután 4 órakor ülést tartott a városháza tanácstermében, melyben a választói névjegyzékek ellen beérkezett hatvanhét felszólamlás felett határozott. A hozott határozatok szeptember hó 20-tól 30-ig kifüggesztetnek a polgármesteri hivatalban, az esetleges felebbesések igénybevétele végett.

— Teleky József gróf, Makó város országgyűlési képviselője, e hó második felében Makóra megy, hogy ott beszámolóját megtartsa. A szabadsívi párt legközelebb ülést tart, a melyen meg fogja beszélni a képviselő ünnepélyes fogadtatásának részleteit.

— Felhívás. Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának tagjai felkértek, hogy a csatornázási járulék fizetése, és az összeköttetési berendezés elkészítésére vonatkozó határidő tárgyában f. évi szeptember hó 4-én d. u. 5 órakor a kereskedelmi és iparkamara helyiségében tartandó értekezleten megjelenni sziveskedjenek. Kelt Aradon, 1896. szeptember hó 1-én Varjassy József, Müller Károly.

— Kovács Örnagy balesete. [Mint részvétellel értesültünk Kovács János huszárnagyot,

a 3-ik honvéd huszárezred aradi osztályának derék parancsnokát, Szegedre való menetelés közben baleset érte. Amint Nagylakról kiindult csapatával, a lova valamitől megijedvén, megbokrosodott s őt az orsógut mellett az árokba dobta. Oly szerencsétlenül esett le az egyébként kitűnő lovas katonára, hogy a felső balkarja többen kifőcsamodott. Kovácsot Nagylakról vonaton szállították be Szegedre, ahol azonnal orvosi gyógykezelésben részesült, úgy hogy ma már túl van minden veszélyen. Az idei manőveren azonban — melyre e hó 5-én indul el Szegedről az ezred — rész nem vehet.

— Gyógyszertár-megnyitás. Aradváros kilenczedik patikáját, az Erzsébetvárosban (Pernyáva) épített és egész ujan berendezett, „Szent Erzsébethez“-hez címzett gyógyszer-tárat tegnap délután vizsgálta felül a hatóság s adta át a forgalomnak. Az új gyógytár a borona- és választó utcák sarkán van s nagyon izléses, csinos berendezéssel bír, a melyért dicséret illeti meg a helyi ipart is. A pernyáviaiak igen örülnek az új gyógyszer-táraknak s egész nap osodálják annak szépségét. A hivatalos vizsgálatot Pozsgay Lajos dr. főorvos, Sárkot Domokos városi főkapitány és Leitner Ernő dr. kerületi orvos ejtették meg, a kik konstatálták, hogy a gyógytár minden követelménynek tökéletesen megfelel és így megnyitható, a miről ott a helyszínen jegyzőkönyvet vettek fel. Aztán mint már ilyenkor szokás, a gyógytárat és a vele kapcsolatos új házat Csák Csirjék dr. tartományi rendfőnök felszentelte. A hivatalos megnyitás után kedélyes bankett volt, a melyen Ládya Antal teljesítette a szíves házigazda szerepet. Hogy a kilenczedik patikára mily nagy szükség volt, eléggé igazolja az, hogy tegnap, már mindjárt a megnyitás órájában egész sereg vényt kellett elkészítenie a személyzetnek.

— Áthelyezett tanár. A vallás és közoktatásügyi miniszter a nagyváradi főreáliskola-hoz Petry Gyula aradi állami főreáliskolai rendez tanárt nevezte ki.

— Arad csatornázása. A tegnap folyamán folytatólag Csiky Károly aradi háztulajdonos jelentette be a polgármesteri hivatalban, hogy Zrinyi utca 4. szám alatti házában a csatornázás és vízvezeték elkészült.

— A drága sertésbús. A sertésbús pusztításai napról-napra jobban válnak érezhetőkké nemcsak a tenyésztők, de természetes következmény képen a fogyasztó közönség körében is. Az aradi hentesek tegnap tömegesen jelentek meg a polgármesteri hivatalban, panaszkodva, hogy a sertés szükségletet nem bírják kielégíteni s kénytelenek a sertés hus árát nagy mérvben felelelni. Ennek oka véleményünk szerint az, hogy a vágóhídon gyakorolt ellenőrzés szigorúsága folytán a vidékiek nem merik behozni egészséges sertéseiket sem, Arad sertés állománya pedig nem elég a szükségletek fedezésére. Mivel a sertésbús megszünte konstatálva niucsen s ennél fogva ez eddigelé foganatosított szigorú ellenőrzés megszüntetésére nincs meg az alap, kilátásunk lehet pár nap múlva, hogy egy forintért mérik hentesink a sertésbús kilóját.

— Két közeg előjáróságáról. Temes-Kubinból írják lapunknak: Somogyi Gyula főszolgabíró a piosiczi közegéi pénztárt a napokban megvizsgálta, mely alkalommal okirathamisításoknak és sikkasztásoknak jött nyomára. A vizsgálat eredménye szerint az elsikkasztott összegek 550 frt 92 krt tesznek ki. A főszolgabíró a sikkasztó Radován Milán pénztárnokot, továbbá Vuicsin Zsvikó albirót, Burghadt János közgyámot, Brausa m Péter, Markov Aosa, Schwalli Lőrinc és Vassics István esküdteket állásuktól

felfüggesztette és ellenük a fegyelmi eljárást elrendelte. A kir. járásbíró vizsgáló bírása, Radovan Milán pénztárnokot le tartoztatja és vizsgálati fogságba helyezte.

Vattina temesmegyei községben múlt hó 28-án a községi pénztárt kirabolták és abból 568 frt 38 kr legelőadót és 58 frt 19 kr visszabályozási járulékot elloptak. Érdekes, hogy a pénzszekrény teljesen sértetlen állapotban maradt és így valószínű, hogy a tolvajál kulcsokat használt. Minthogy ez már a második eset, hogy a vattinai községi pénztárt kirabolták, a nélkül, hogy a pénztáron kúlerőszak nyomai észlelhetők lennének, Gabányi János tiszteletbeli főszolgabíró elrendelte, hogy a község mostani pénzszekrénye használaton kívül helyeztessék és új pénzszekrény beszereztesse; egyszersmind a községi bírót és pénzsedő állásuktól felfüggesztette.

— Ne higj az asszonynak. Régi mondás, igaz mondás, csak az a kár, hogy Csigány Györgye kovaszinozi lakos kisére későn jött reája. Mert volt neki egy takaros, szép felesége, csak az volt a baj, hogy a szépségének varázsát férjén kívül másra is pazarolta. Csalfa volt szóval a menyecske még pedig a legveszedelmesebb mértékben. Bánta ezt a rokonság, szegélyték a szülők és nem egyszer megíratta a férj, csak egy ember nem zúgolódott ellene: a Dokopil Bert, a menyecske szeretője. Mikor a férj künn izzadott a földiken a verejtékével kaparta ki a földből munkájával a mindennapi kegyeret, a menyecske akkor élte a legkéjesebb perozeket a szeretőjével. Ilyenkor aztán vége-hossza nem volt a csóknak, ölelésnek, na meg a tervezgetésnek, hogyan lehetne életüket egybefűzni úgy, hogy ne kelljen félni a gazda hazajövetelétől, de meg legyen is mit aprítani a tejbe. Ki találta ennek is a módját. Tegnap Czigány ismét künn volt a földjein a természetesen a szerető is a menyecskenél. Mikor aztán a férj hazajött, asszonynak, butoroknak, pénznek hült helye. Az alatt míg ő a dolga után nézett, a szerelmesekek összeszedték butorait, találhatók pénzét a Dokopilnak muszkai házába szállították, hol is egy valószínűs paradicsomot rendeztek be maguknak, melyben átadhaták magukat a boldogságnak. Az idyllt a világosi csendőrsre zavarta meg, ki a káros feljelentése alapján Dokopil után kutatott. Mindkettőt letartóztatta a átadta a kir. járásbírósnak.

— Fizetésektelen aradi czég. A bécsi hítelezői védegyelet legújabbán Berger Lipót aradi kereskedő fizetésektelenségét jelenti.

— Radnai bucsusok. A szegedi hívők tegnap reggel indultak el a radnai bucsura. Reggeli 7 órára minden városrészből. egyházi zászlók alatt összegyűlekedtek a belvárosi templom előtt. Bent a templomban Varga Ferencz esperes-plébános misét tartott, mely után a menet a kozuti hidon át megindult Radna felé, hova csak szept. 5-én este érkeznek meg.

— Nagy tűz Mezőhegyesen. A múlt héten tűz ütött ki Mezőhegyesen, az állami ménés birtok területén. Egy óriási kazal széna égett el teljesen, a mely fedél alatt volt. A tűz keletkezésének okát nem lehet kideríteni. A hivatalosan felbecsült kár 15.600 forint a biztosítva volt.

— Betörések. Szerdán éjjel Világoson — mint ottani levelezőnk értesít — Silbermann és Illman kereskedőknél ösmeretlen tettesek zárt ajtón behatoltak, és onnan több élelmi cikket és pénzt magukhoz véve megszöktek. A csendőrség erélyesen nyomozza.

— Élet és halál. A törvosi hivatal statisztikai kimutatása szerint az augusztus hó 28-tól 30-ig terjedő egy heti időszakra alatt született Aradon 38 egyén: 15 fi és 18 nő, arány 96,7 pro mille, meghalt 23 egyén: 11 fi és 12 nő, köztük egy idegen, arány 25,4 pro mille.

— Az aradmegyei kórház betegforgalmának kimutatása 1896. aug. hónapban. Nevezetesen: kórházi beteg maradt a múlt hóról 75 fi, 72 nő, e hóban felvételre ápolásra 128 fi, 69 nő, összesen ápolatott 198 fi, 141 nő — 339. Ezek közül elbocsajtatott gyógyulva 72 fi, 42 nő, javulva 44 fi, 17 nő, gyógyulatlan 5 fi, 1 nő, meghalt 9 fi, 6 nő. Összes fogatkozás 130 fi, 66 nő. Maradt ápolás alatt 68 fi, 75 nő. Összesen 143. Ápolási napok száma 4701.

— Vásár Butyiban. A butyini országos vásárt, mint nekünk jelentik, e hó 7-én fogják megtartani.

— Apa és a nagyapa egy személyben. Furcsa esetről értesít bennünket debreczeni levelezőnk. A községi szegényház gondnoka egyik gyógyíthatatlan betegségben szenvedő szegényházi lakó T. F. nevében az árvaszék előtt, mely a beteg fölött a gondnokságot gyakorolja, panaszolta ennek az apját házasságtörés miatt. T. F. ugyanis már 18 hónap óta fekszik önmagával tehetetlenül a szegényházban s mégis a felesége mostanában egy egészséges gyermekkel örvendeztetette meg a családot. Hanem a gyermek veszedelmesen hasonlít a — nagyapjához. Az öreg Don Juan a szegényházban kényszeríteni akarta a fiát, hogy ismerje el szüleit véréből valónak az új henpolgárt. De a megosalt férj nem fogadta el az apaságot, hanem az árvaszéknél bevádolta a vén bűndőt, a jömodu hásbirtokost s olyan gondnok kirendelését kéri, aki jobban vigyáz a T. család becsületére.

— Rövid hírek. Gánócson (Szecsesmegyében) egy kőbányában mamutosontokat és egy óriási nagy fogat találtak. A leletet beszállították a községkasszára. — Miskolcson az Avas-hegyen Varga János szőlőcsoász fia Lajos agyonütötte Kós Batta János 7 éves kis fiút, mert az almát akart lopni. — Gyulán a református parasztok közül nagyon sokan áttértek a baptista vallásra, azt adván okul, hogy nagyon magas egyházi adót kell fizetniük. — Kolozsvárott Friedmann Oskár honvéd szakaszvezető agyonütötte magát. Állítólag Friedmann a rábizott pénzt elsikkasztotta, s miután az elsikkasztott összeget megtéríteni nem tudta, a halálban keresett menedéket. — Szerencsén a cukorgyár kertjében a gyermekek játék közben massziagos redősiromra akadtak s tövises tokjából kiszedték a mérges magvakat s megették. Kettő meghalt közülük három pedig súlyos beteg lett. — A trienti szabadkőmiveselienes kongresszuson részt vesz két aktív spanyol műnistr, két olasz szenátor s ötvennél több francia arisztokrata is. A kongresszussal együttesen kiállítás rendeznek szabadkőmives szimbólumokból is. — Rómából táviratozzák, hogy ott egy nemrég szabadon bocsátott fegyencz Bachvali rendőrbizost nyílt utozán lelőtte. A merénylőt letartóztatták.

HYMEN.

Migyósy János nyugalmazott osztrák államvasuti tisztviselő, m.-radnai lakos, eljegyezte B.-Csabán öz. Stéger Mátyásné leányát, Hermína kisasszonyt.

GYÁSZROVAT.

† Alföldi Antalné. Alföldi Antal saját, nagy gyermekei Feri és Anti, s az alólirt rokonok nevében is megtört szívvel tudatja szeretett s felejtethetetlen feleségének, a leggondosabb édes anyja, testvér, sógornő unokahug, nagynéne és rokon, Alföldi Antalné szül. Szász Róznak, folyó évi szeptember hó 3-án, éjjeli 1 órakor, életének 35-ik s boldog házasságának 8-ik évében, hosszas és kínos szenvedés után történt jobblétre szenderültét. A kiszenvedett drága halott hült tetemei szeptember hó 4-én, délután 3 órakor fognak Kápolna-utca 6. számú házból róm. kath. szertartás szerint a közös sírkertbe öröknyugalomra tételül Aldás emlékére! Béke poraira! Arad, 1896. szept. 3. öz. Szász Ferenczné szül. Pócs Karolin, anya, Szász Gyula, testvére. Szász Dénes és neje, nagybátyja. Szász Róbert és Rozika, unokatestvérei. öz. Folbert Tamásné, Pócs Juliánna. öz. Pócs Samuelné és gyermekei, nagynénjai, öz. Kiss Mihályné, Alföldi János és neje, Alföldi István és neje, Alföldi Lajos és neje s gyermekeik, Alföldi Katalin, sógor és sógornők.

MULATSAGOK.

(=) A lövészegegyesület ünnepe. Tegnap jelent meg az aradi lövészegegyesület nagy vörvörös plakátja, mely a vasárnapi ünnepségek

programját közli. Megemlítjük itt, hogy a kerékpár-menetnél a waggonyári tűzoltókar fog kordont vonni. Az említett falragasz szövege ez:

Ezredévi látványos szórakozási ünnepély a városligetben. Az aradi polgári lövészegegyesület három napig tartó nagy díj-lövészetét az ezredéves ünnep alkalmából még nem létező látványossággal szeptember hó 6-án kezdi meg, ugyanaznap e ozéából a t. oz. közönség részére egy nagy örömmünnepélyt rendez. E ozéira sikerült a lövészegegyesületnek az aradi dalegyület és az aradi kerékpár-clubot megnyerni, kik szíveségből az ünnepély fényének emelése ozéljából közreműködnek. Délután 3 órától kezdve a legjelesebb zenekarok sétahangversenye. Ós-Budavár legjelesebb művészeinek különleges mutatványai. A legmerészebb léghajóutazási vállalat produkciói. Fél 5 órakor az aradi kerékpár-club disztelvonulása virágkorsóval. Alkonyatkor a Konstantinápolyi hírneves tüzművész (pirotechnikus) Vatszugi Kávon ur által rendezett tűzijáték mutatványai 6 képletben, mely látványosság különös figyelmébe ajánlatik a t. oz. közönségnek. Tűzi játék után a szent-annai zenekar sétahangversenyének folytatása válogatott műsorral. 8 órakor az aradi dalegyület hangversenye a vendéglő terassán. 9 órától kezdve a táncokedvelők Nagy Józsi zenekarának talpalávaló játéka mellett, tündér fényes kivilágításnál e ozéira a szabadban levő köröndben világos kiviláglatik mulathatnak. Kedvezőtlen idő esetén az ünnepély elhalasztatik szeptember hó 8-ikára. Belépti-díj személyenként 20 kr., gyermekeknek és katonáknak örmestertől lefele 10 kr. A tűzijátéknál elfoglalt ülőhelyekért személyenként 10 kr. fizetendő.

SZINHÁZ ES IRODALOM.

* Leszkayék Csabán. Leszkay András nyári színtársulata tegnap kezdte meg rövid időre tervezett előadásait B.-Csabán a „Vasgyáros” színművel. Nyoloz előadásra gyűjtöttek bérletet, mely idő alatt színe hozzák Leszkayék a következő darabokat: „Sabinnők elrablása”, „Ibolyafaló”, „Tizenöt éves férj”, „Csapodár” vigjátékok, „Fourschambault család”, „Örök törvény”, színművek és „Ordögűző huszárszt” bohózat. A csabai előadások után Leszkay társulatának összes tagjai megkezdik Aradon a próbákat, hogy a társulat októberre jó összjátékkal kezdhesse meg előadásait. Az operette társulat első előadását a „Czigánybáró” van tervbe véve, melyben Saffit Csik Irén fogja énekelni, ami jó, hálás szerep, hogy a fiatal énekesnő kedvezően mutatkozzék be szülővárosában.

* Énekpróba. Az aradi dalegyület működő tagjai felkértek, hogy ma este 8 órakor az énekpróban teljes számban megjelenni szíveskedjenek. A s e l n ö k s é g.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Az ünnepontok. Kurtios község magyar lakossága ez év május 8-án a magyar nemzet ezer éves fennállását ünnepelte, melybe azonban egy 50—60 tagból álló, vad románokból álló csapat kelemenlen disszonanciát kevert. Ez a csoport a fáklásmenet és az ünnepi beszéd alatt a leggyalázatosabb szitkokkal illette az ünnepély eszméjét, folyton azt hangoztatva s tele torokkal ordítva: „Ninosen itt Magyarország, hanem Románországl! Eljen a román nemzet; Eljen Románia!” Vadul kiabálva, botokkal felfegyverkezve jártak be aztán a községet s a magyarok, de főleg azon hazafias románok házait, kik az ünnepélyen részt vettek, bemocskolták, ablakait bezúrták, a zászlókat letépték, míg nem a csendőrség közéjük szúrtott s a főcsinokokat elfogta. Az aradi kir. törvényszék tegnap itélt felettük. A tanács elnöke volt: Fábrián Lajos kir. törvényszéki bíró, szavazó bírák Földes János kir. törvényszéki bíró és Szarka Sándor dr. kir. albíró. Jegyzőként Plopu Sándor kir. törvényszéki aljegyző szerepelt. A törvényszék a felmerült bizonyítékok alapján Paikó Demetert, Mladin Kornélt, Hodozó Pált, Batagánca Györgyöt, Bulboka Flóret, Dán Trajánt,

Uras Juont, Angyia Mitrut, Hajduk Jánost, Mócs Tódort és Muntján Nikolájt nemzetiség elleni izgatás miatt vád alá helyezte, ellenben Mladin György lelkészt és Iszpravnik Szever ügyvédjelölt ellen a bizonyítékok elégtelensége folytán a további eljárást beszüntette. A végtárgyalás határnapja még nincs kitűzve.

§ Adj szállást... Vicsa József hódmezési lakos több özimborával mulatott egy székácsi kocsmában, melyben történetesen Ureti Miklós is jelen volt egy távolabbi asztalnál. Mikor ez látta, hogy Vicsai a végletekig berugott, s hogy társai összeesküdtek ellene azon az özből, miszerint megverjék, odament hozzá s azt az ajánlatot tette neki: jöj-jön velem lakásomra s aludj ott ki magát reggelig. Vicsai beleegyezett az ajánlatba s mindketten Ureti lakására mentek. Mivel a házigarda neje a vendégekben fektet, nem fektette vendéget a szobába, hanem a kolnát becsaj-totta rendelkezésére. Reggelfél Vicsai felébredve alighogy körülnézett, felmászott a padlásra, onnan leereszkedett a kamrába a egy ott levő két oszví fegyvert ellopva, azt elrejtette a visszatérő nyughelyére. Mikor a házigarda reggel hasam ut, hogy felkelte, Vicsai tetete marát min ha aludnék, úgy, hogy a házigarda megsejtelte felkelteni s dolgai után nézett. Ezalatt Vicsai a puskával észrevétel nélkül eltávozott s otthon a fegyvert egy szénaboglyába rejtette, hol a feljelentés folytán nyomozó osendorős azt meg is találta. — A törvényszék tegnap tárgyalta az ügyet, mely alkalommal vádolt ama védekezését, hogy ő a fegyvert károsól vette, érte foglalót is adott, hogy azt azért rejtette a szénaboglyába, mert anyja nagyon félt tőle, mint mivelsem igazoltat el vetvén, őt lopás vétsége miatt hat havi börtönre és három évi hivatalvesztésre ítélte.

§ Pálkát lopott. Zacharie Onucz apáti lakos Venistein Gábor raktárába a padláson át leereszkedvén, ott egy csapon levő hordóból nagyobb mennyiségű pálkát lopott. A törvényszék tegnap tanács ülésében ezért öt havi börtönre és hat évi hivatalvesztésre ítélte.

§ A javíthatatlan Búki Nagy József 15 éves fiu 1890. és 1891-ik években két alkalommal megtette azt a merészséget, hogy bement a minoriták templomába s ott addig várakozott, míg a hívők legutolsója is eltávozott. Akkor az őn binyitotta a templomban elhelyezett perselyt s abból az első alkalommal 30 krt, a másodlik alkalommal 12 krt lopott ki. A törvényszék e miatt kétféle lopás vétséében bünteték mondotta ki s tekintettel fiatal korára 14 napi börtönre ítélte. Ez a szerencsétlen fiu különben már sok keserű percet okozott szüleinek, kik végre is javító intézetbe vitték a fiut, jelenleg is ott iparkodnak belőle embert faragui.

§ A népszónok Braun Márton szent-mártoni lakos 1895. évi november 15-én, mikor a templom előtt a kis bíróság szerint kihirdette a jegyző rendeleteit, a kihirdetés megtörténte után odaszólt nagy garral az egybegyűlt néphez: „Megálljatok barátaim, nekem is van egy kis mondani valóm: Mindenki, ki adófizető polgár, mielőtt adóját kifizetné, jöjjön előbb hozzám s írja alá az általam szerkesztett kérvényt. Majd megnyesem én a jegyzőnek szárnyait! Azt hit-tük, hogy jobb lesz ha egy helybeli kutyát (Orts-hund) hizlalunk, de látom nagyon osalódtunk. A törvényszék ezért Braunt nyilvános becsületsértés miatt 14 napi feghársra s 20 forint pénzbüntetésre ítélte.

TÁVIRATOK.

A jury.

Budapest, szept. 3. (Saj. tud. távirata.) A jury betefejezte működését, mely alkalomra Ráth Károly főpolgármester nagy díszbe-det adott. A felköszöntők sorát Török nyitotta meg, ki Ráth Károlyt, Ráth pedig a jury tagokat éltette. Általános tetszést aratott Barth Lajos tószija, ki ékes szavakkal éltette Gelléri Mórt.

Kassitsa megy.

Budapest, szeptember 3. (Saj. tud. táv.) Fajérváry Géza br. honvédelmi minisz-

ter rendeletileg felszólította Kassitsot, hogy az általa vezetett ügyosztályt adja át Szohnernek. Kassits szó nélkül engedelmeskedett.

Török újságírók köszönete.

Budapest, szept. 3. (Saját tud. táv.) A török hírlapírók fővárosi látogatásuk emlékére s a szívélyes vendéglátás köszönetül egy pompás, török érdekességeket tartalmazó albumot küldöttek az „Otthon“-nak. Az albumot Leon bég, konstantinápolyi szerkesztő nyújtotta át s Gelléri Mór vette át melegen megköszönve a távolban is nemesen érző kollegák szeretetének eme becses tanujelét.

A szegedi ünnep.

Szeged szeptember 3. (Saj. tud. táv.) Wlassits Gyula [dr. vallás és közoktatásügyi miniszter, a szegedi ezredéves ünnepélyen nem vehetvén részt, mert ugyanekkor Kassára utazik a helyettesítéssel dr. Zsilinszky Mihály államtitkárt bizta meg, ki szombaton utazik Szegedre. Ekkor érkezik Desseffy Sándor püspök is, ki a Szent Háromság szobrot szenteli fel, teljes püspöki assistentiával.

A csár utja.

Páris, szeptember 3. (Saját tud. távirata.) A külügyminisztert hivatalosan értesítették Pétervárról, hogy Lobanov halála a csár utjának megállapított programjába váltózást nem okozott.

A török vérengzések.

Konstantinápoly, szept. 3. (Saj. tud. táv.) A legutóbbi zavargásokban konstalták, hogy 4500 halottja és ugyanannyi sebesültje van a vérengzéseknek.

Szerbia és Montenegro vetélkedése.

Cetinje, szeptember 3. (Saját tud. táv.) Sándor királynak az itteni udvarnál teendő látogatása kérdésessé vált. Szerbia és Montenegro kiküldöttei, kik a két állam fennhatóságát lettek volna hivatva megállapítani Ó-Szerbia felett. Miklós fejedelem a szerb igényeket visszautasította.

Felkelők letartóztatása.

Kanea, szeptember 3. (Saját tud. táv.) Az itteni angol hadihajó kapitánya egy 6000 emberből álló török felkelő csapatot tartóztatott le, mely éppen egy falu elpusztítására indult.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes Lajos cég jelentése. —

Budapest, szeptember 3.

Gabonaüzlet: Buzát ma jól kínáltak, a vételkérő mérsékelt volt, az irányzat változatlan maradt. Elkelt 30000 méter-mázsas buza változatlan tartott áron.

Határidőüzlet: Amerikából 7/8 ota lanyhább árfolyamokat jeleztek s nálunk változatlanul indult az üzlet s közepes forgalom mellett változatlanul zárult is.

Zárul 12 órakor:

Ósi buza	6.92— 6.98
Tavaszi buza	7.23— 7.24
Buza május-juniusra	—
Tavaszi tengori	4.01— 4.02
Ósi tengori	—
Tavaszi zab	—
Ósi zab	5.89— 5.82
Tavaszi rozs	—
Ósi rozs	6.08— 6.10
Tavaszi repce	11. —

Ertéktőzsde: Ma szintén igen élénk üzletmenet volt, s erős kereslet mellett az árfolyamok még szilárdabbak lettek.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	378.50
Magyar hitelrészvény	408 —
Osztrák Államvasut	8.8 75
Lombard	—
Jelszlog hitelbank	—
Rima-Murányi	—
Villamosvasut	—

— Szőlőtermés. Pankota és a muszka-magyarádi szőlőhegyeken oly kitűnő szüret lesz, minő évek óta nem volt. Már benépesedtek a hegyek s javában folyik a korán érő csemege szőlő szállítása. Legnagyobb mennyiségben szállít Szabó Gyula pankotai kereskedő és szőlő birtokos és Nagy József pankotai rom, katolikus plébános, kik már több száz métermázsas szőlőt szállítottak a monarchia minden irányába. Szabó Gyula pankotai szőlőbirtokos csemege szőlőből már kitűnő mustot is készített, melyet 20 krért, nagyban fogyasztanak.

Budapest-kőbányal sertéskereskedelmi csarnok.

— Szeptember 2. —

Hízott sertésárak: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (súlyban) — krig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 54—55 krig. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm súlyban) — krig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krig. (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) — krig. Öreg közép (páronként 300—400 kilogramm súlyban) — krig. Közép (páronként 220—220 kilogramm súlyban) — krig. Könnyű (páronként 220 kilogramm terjedő súlyban) — krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 220 kilogramm terjedő súlyban) — krig. Sertés-üzlet: 1896. évi augusztus hó 31-én von. készlet 2820 darab, 1896. évi szeptember hó 1-én felhajtott — darab, 1896. évi szeptember hó 1-én elszállított — 89 darab. 1896. évi szeptember hó 2-án maradt készletben 2681 darab. A hízott sertés üzletirányzata: Változatlan.

S z e z s z i e t.

— Szeptember 3. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 50 forint 50 krajczár, kocsinyber 51 forint — krajczár hordé nélkül, per 100 liter 7/8, beolcsórtva 25 frt fogyasztási adót. Száritott moslék 5 frt 20 kr. métermázsánként.

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny“ távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 3. d. n. 5 óra.

Buza bányági új	7.05— 7.40
Buza tiszavidéki	7. — 7.35
Buza pestvidéki	7. — 7.35
Buza fejérmegyei	7. — 7.35
Buza bácskai	7.0 — 7.45
Roze új, elsőrendű	6.50— 6.30
Roze új, másodrendű	6. — 6.15
Arpa takarmány	4.20— 4.9
Arpa égeni való	5.30— 5.90
Arpa sörfőzdői	6.40— 7.70
Zab	5.50— 5.75
Tengeri bányági	8.80— 8.96
Tengeri másnemű	8.70— 8.75
Káposzta-repoze bányági	9.70—10.50
Köles	—
Buza márczius—április	7.20— 7.25
Buza szeptember—október	6.95— 7. —
Buza május—június	—
Roze szeptember—október	6.8 — 6.34
Tengeri május—június	4. — 4.02
Tengeri július—augusztus	3.74— 3.76
Tengeri októberre	—
Zab márczius—április	5.62— 5.84
Zab szeptember—október	5.83— 5.84
Káposzta-repoze augusztus—szeptember	10.95—11.05

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1896. szeptember 3.

Magyar aranyjárdék 4%	122. —
Magyar koronajárdék 4%	99.25
Magyar arany 4 1/2%	123 —
Magyar ezüst 4 1/2%	101.50
Magyar keleti vasut 1878.	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar italmegváltási kötvény	100. —
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97. —
Magyar nyerevény-sorsjegy kölcsön	154. —
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	139. —
Osztrák papírjárdék	101.75
Osztrák járadék ezüst	101.75
Osztrák járadék arany	123.25

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

N. S. (Agya) Köszönjük a tudósítást, de a mit uraságod a kápolna-felszenteléséről küldött, az már nálunk mind megvolt írva a tegnapi és tegnapi lapban.

Cs. M. (Szeged) Köszönet.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

Uj confection-üzlet!

A nagyérd. hölgyközönség becs. figyelmébe!

Értesítjük mély tisztelettel a nagy-érdemű aradi, úgy mint a vidéki mélyen tisztelt hölgyközönséget, hogy a mai kor minden igényeinek megfelelő

női divat és confection-üzletet
egybekötve

női ruha készítési vállalattal
megnyitottuk.

Mérték szerint megrendelhető a legfinomabb, az összes női szükségletekben létező, vagy felső, valamint kim-nő női ruhák a legjutányosabb árak mellett kaphatók és megrendelhetők, ugymint:

gallérok, kepek, mantillok, bundák és szörme-
árúk a

legelső párisi, bécsi és berlini
modellek szerint.

Vidéki megrendeléseket pontosan mérték
szerint eszközünk.

A nagyérdemű hölgyközönség szives pártfogását
kérve, maradtunk kitűnő tisztelettel

Klein L. és Társa

Arad, Andrassy-tér 24. Neumann palota.

1238

INSTITUTORIS ANTAL

vászon és divat raktára

Aradon, Szabadság-tér, 13 a vértanu szobor mögött.

Eddig senki által nem adatott.

Csődtömegek elárúsítása

rendkívüli bámulatos és mesés

olcsóságok.

Női télikabátok vattázva 3 frt 50.	Női gallérok szövet és szörmekből me- sés olcsón.	Vásznak, asztal- műek és zseb- kendők bámulatos olcsón.
Női teli kabátok szövet bélésel 5, 6, 7 frt.	Leányka kabátok csinos és legujabb 3 frt 50.	Matrác és függöny gradcik rendkívül olcsón.
Legfinomabb női téli- kabátok selyem bélés- sel 8, 9, 10, 12 frt.	Plüch kabátok fi- nom selyem bélés- sel 12 frt.	Legfinomabb mosó parketek és creto- nok.
Női chepek és ron- dok 6, 7, 8, 10, 12, 15 különféle bélésel.	Őszi és tavaszi kabátok nehéz selyem bélés- sel 7, 8, 9, 10, 12, frt.	Leghíresebb gyárt- mány miederekben csaknem ingyen.
Női eső-köppenyek 4, 5 frt.	Női eső-köppenyek külön galérral 5, 6 frt.	Férfi ingek, galérok és kézelők csodá- latos olcsón.

Mesés olcsóságok.

Egy tanuló felvétetik.

1248

2280/1895.

1247

Árverési hirdetményi kivonat.

A pécskai kir. járásbírósa mint tlkkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a pécskai takarékpénztár végrehajtatónak Galbani Josefa végrehajtást szenvedő elleni 95 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyben a pécskai kir. járásbírósa területén lévő M.-Pécska városában fekvő, az m.-pécskai 28 tjkvben A I. 2. sorszám 92 hrszám alatt fekvő ingatlanra az árverést 400 frtban, eszennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1896. évi szeptember hó 12-ik napján d. e. 10 órakor alulírott telekkönyvi hatóság helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cs. 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3833. sz. a. kelt igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cs. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Pécskán, 1896. évi március hó 17-ik napján.

A pécskai kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság.

Novák

kir. járásbíró.

Aradvármegye alispánjától.

20398/896. szám.

Árlejtési hirdetmény.

A gyula-varsándi Kőrös-hid, valamint a szállós-csermő-talpai uton lévő 4. számú hid helyreállítási munkálatainak árlejtés útján leendő biztosítása iránti zárt ajánlatok elfogadásával kapcsolatos verseny tárgyalás 1896. évi szeptember hó 17-ik napjának d. e. 10 órakor Aradvármegye alispáni irodájában fog tartatni.

A költségvetés szerinti kikiáltási ár:
a gyula-varsándi Kőrös-hid munkálatait 2959'54.

a szállós-csermő-talpai uti 4. számú hid munkálataira 3869'74.

Mely verseny tárgyalásra vállalkozni szándékozók 10% bánompénzzel ellátva azzal hivatnak meg, hogy a feltételek és költségvetés addig a m. kir. államépítészeti hivatalban tekinthetők meg.

Az 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatokban, melyek legkésőbb az árlejtés napján d. e. 9 óráig a vármegye alispánjához beadandók, az árendemény szám és betüvel kiirandó és kijelentendő, hogy vállalkozni szándékozó a feltételeket ismeri és magát azoknak aláveti, az ajánlat borítékán pedig megjelölendő, hogy az mely vállalatra szól, — mivel mind-egyik vállalatra külön ajánlat teendő.

Arad, 1896. augusztus 28-án.

Szathmáry Gyula,
1246 alispán.

Arad szab. kir. város polgármesterétől.

2247/1895. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad szab. kir. város közönségénél egy 850 frt évi fizetéssel kapcsolatos rendőrhadnagyi állás választás útján betöltendő lévén, azokat a kik ezen állást elnyerni óhajtják s az 1883. évi I. t. cz. 19. §-ában előirt minősítéssel bírnak, hogy pályázati kérvényüket 1896. évi szeptember 8-ig hivatalomhoz benyújtsák.

Arad, 1896. augusztus 17-én.

Salacz Gyula,

kir. tanácsos, polgármester.